

STREETWISE

Vraag tien psychologen wat intelligentie is, en de kans is groot dat ze tien verschillende antwoorden geven. Desalniettemin zou intelligentie wel gemeten kunnen worden; intelligentie is wat de intelligentietest meet, luidt de psychologische mare. Vrijwel niemand echter die vraagt welke intelligentietest dan, er zijn er immers nogal wat op de markt.

Volgens de etiquette geld ik alweer zo'n zeventien jaar als 'zeer geleerd'. Vermoedelijk verbolgen omdat niemand mij na mijn promotie als vanzelfsprekend zo aansprak, mocht ik vroeger in de kroeg menigeen graag wijzen op onderzoek dat een samenhang had aangetoond tussen het hebben van een doctorstitel en een hoog IQ – die titel was veruit de sterkste voorspeller van intelligentie, tenminste, als je aanneemt dat het intelligentiequotiënt de maat voor intelligentie is.

Inderdaad, ik mocht daar graag op wijzen. Want toen ik vlak na de eeuwwende met een paar vrienden onder begeleiding van een voormalig commandant uit het leger van Ronnie Brunswijk een tocht door de Surinaamse jungle maakte, besepte ik al te goed dat mijn met veel discipline afgedwongen doctorstitel en mijn bovengemiddelde IQ van minimaal 101 er niet voor gingen zorgen dat ik zou overleven als ik er diep in het oerwoud alleen voor kwam te staan. En ik kan nu wel bekennen dat die gedachte dwangmatiger werd naarmate we dieper het oerwoud in trokken.

Deze ervaring heeft mijn kijk op intelligentie voor goed veranderd. Mijn gids had dan weliswaar geen academische titel, niet eerder was ik zo onder de indruk van iemands waarneming, opmerkingsgaven, kennis van de natuur, overlevingsinstinct, oriëntatie en aanpassingsvermogen. Buitengewoon hooggeleerd vond ik deze sympathieke man. Ik vertelde hem maar niet dat hij me sterk deed denken aan de opvattingen over intelligentie van Francis Galton. Deze vanwege zijn verdiensten in de adelstand verheven Britse statisticus, antropoloog en ontdekkingsreiziger is de geestelijke vader van de bekendste controverse in de psy-

chologie: nature versus nurture. Ofwel: wat is erfelijk en wat is aangeleerd? Volgens Galton zou zintuiglijke gevoeligheid vrijwel altijd samengaan met een hogere intellectuele begaafdheid: hoe scherper iemands zintuigen, hoe meer informatie iemand zou kunnen opnemen en verwerken. Het leek me niet dat mijn gids op deze academische associaties zat te wachten, terwijl hij alle moeite deed een veilig en begaanbaar pad voor ons te maken. En terwijl ik daar diep in de rimboe steeds sterker twijfelde aan de scherppte van mijn eigen zintuigen, nam de bewondering voor die van mijn Surinaamse held evenredig toe – ik vertrouwde er vooral ook blindelings op.

Sindsdien ben ik er vast van overtuigd dat intelligentie niets anders is dan het vermogen je constructief en flexibel aan te passen aan om het even welke omgeving. En hoe slimmer, gewiekster en handiger je

dat doet, zo oreer ik tegenwoordig graag in de kroeg, hoe meer je die omgeving naar je hand zet en hoe succesvoller je uiteindelijk zult zijn. Dus op de universiteit manifesteert intelligentie zich dan bijvoorbeeld in hoge cijfers, in de jungle onder meer in extreem scherpe opmerkingsgaven. Of op een markt door op een originele manier koopwaar aan de man te brengen. Enzovoort.

Woorden als slim, handig of gewiekst dekken, denk ik nu, vaak veel beter de lading en dynamiek waar intelligentie in het leven om draait: het gaat in vrijwel elke omgeving immers vooral om *streetwiseness*, niet noodzakelijk om een hoog IQ. Scores op intelligentietests voorspellen redelijk iemands schoolsucces, zo is empirisch vele malen vastgesteld, maar zaligmakend voor succes of geluk in het leven zelf zijn die scores niet. Laat staan dat ze wijsheid van de straat voorspellen. **P&B**

Dr. Vittorio Busato (1965) is psycholoog en publicist. Hij schreef diverse boeken, onder andere de biografie *Weg met Piet Vroon* (Amsterdam University Press / Salomé) en het e-boek *Psychologie al dente* (Fosfor). www.vittoriobusato.nl, v.busato1@chello.nl.

'Sindsdien ben ik ervan overtuigd dat intelligentie niets anders is dan het vermogen om je constructief en flexibel aan te passen aan om het even welke omgeving'